

**የጳጉሜ ቀን (የሃያ መቶ ኹለቱ=የኹለት ሺ ኹለቱ) ዓመተ ምሕረት
“ዓቢይ ጸም” - “የሁዳዴ ጸም”**

ፈጣሪያችንና አምላካችን፣ ጌታችንና መድኃኒታችን፣ ካህን፣ ሊቀ ካህናታችንና ንጉሥ፣ ንጉሠ ነገሥታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፣ ለእኛ፣ ለኹላችን ሲል፣ የጸመውን ጸምና የጸለየውን ጸሎት፣ ያስተማረውን ትምህርትና ያደረጋቸውን ተአምራት፣ የደረሰበትን ፈተናና የታገሣቸውን መከራዎች እያስታወስን፣ እኛ ኹላችን፣ የእርሱን ፈለግ ተከትለን፣ እነዚህን የሃይማኖት ምግባራት፣ በእየራሳችን ፈቅደን፣ በነፍስ፣ በሥጋና በመንፈስ እየፈጸምን የምንሳተፍበትን፣ የዘንድሮውን “ዓቢይ ጸም” - “የሁዳዴ ጸም” የምንለውን፣ ታላቁ ጸማችንን፣ እነሆ፣ በያለንበት ለመቀበል ስላበቃን፣ ልዑል እግዚአብሔርን እናመሰግናለን።

+ + +

በቅዱሱ ኪዳን፣ የእግዚአብሔር መንግሥትና ድንግል ማርያም የኾነችው፣
የኢትዮጵያ ልጆች!
በአገር ላላችሁትና በመላው ዓለም ለተበተናችሁት!
የተለመደው ኢትዮጵያዊ ሰላምታችን ይድረሳችሁ!

ከ“ጸመ ኢትዮጵያ” ጋር ተያይዞ የመጣልንን፣ ይህን፣ የ“ዓቢይ ጸም” (የሁዳዴ ጸም) ጊዜ፣ ዓቅማችንና የኑሮአችን ኹኔታ በፈቀደልን መጠን፣ በዚያው በጀመርነው፣ በ“ጸመ ኢትዮጵያ” መንፈስና ሥርዓተ ጸሎት ቀጥለን፣ እናከናውነው ዘንድ፣ ይኸው ቀርቦልናል፣ እኛም ኹላችን፣ በነቃና በታጠቀ፣ የኹለንተና አቋም ተቀብለን፣ በአግባቡ ልናስተናግደው እንደተዘጋጀን እናምናለን።

ከዋናው ጸም መግቢያ በፊት፣ “መርዓዊ” ከሚባለው፣ ከጥር ፱ እሑድ፣ እስከጥር ፲፭ ቅዳሜ እና “ዘዘወረደ” ወይም፣ “ጸመ ሕርቃል” ከሚባለው፣ ከቅበላው ጥር ፱ እሑድ፣ እስከየካቲት ፮ ቅዳሜ፣ ፳፻፪ ዓ. ም. ከሚገኙት፣ ኹለት ሳምንታት አንሥቶ፣ እስከትንሣኤ በዓል ድረስ ባሉት ወራት የሚዘመረው፣ የየሳምንቱ ምስባክ እና የሚነበቡት ምንባቦች፣ ከሳምንታቱ ስያሜዎችና የትርጓሜ ሓተታዎች ጋር፣ በየአርእስቱና በየመልኩ ተሰናድተው ለአገልግሎት ቀርበዋል።

ከእነዚህም ጋር፣ የሥርዓተ ጸሎትና ጸሎቱን ጽሑፍ፣ የዜማዎቹንም ክታብ የያዘው ሸክላ፣ በዚህ የጎዋ ሰሌዳ ዋና ገጽ ላይ በዚህ ርእስ ግርጌ ስለሚገኙ፣ ኹሉንም እየከፈታችሁ እንድትጠቀሙባቸው ጋብዘናችኋል።

መዋዕለ ጸሙ፣ መልካሙን የንስሐ ፍሬያችንን አበርክተን፣ የበለጠውንም የመንፈስ ቅዱስ ጸጋ ተቀብለን፣ ብርሃነ ትንሣኤውን ለማክበር የምንበቃበት ይኹንልን! አሜን።

+ + +

የዓቢይ ጾም ሰንበታትና ሰሙናት።

እንደገቡላን በዓላት ተቈጥረው የሚከበሩ፣ በጾም ወራት የሚውሉ፣ ሰንበታት አሉ፤ እነዚህም፡ “ዓቢይ ጾም”፣ ወይም፡ በሕዝባዊ አነጋገር፡ “ሁዳዴ” የሚባለው ጾም፡ ከመግባቱ በፊትና ከገባ በኋላ ያሉት፡ የእሑድ ሰንበታትና ከእነርሱ ጋር የተያያዙት ሳምንታት ናቸው።

ከእነዚህም፡ ቀዳሚዎቹ፡ “መርዓዊ” እና “ዘዘወረደ” የሚል ስያሜ የተሰጣቸው፡ ሰንበታት ናቸው፤ “መርዓዊ” የተባለው ሰንበት፡ በቅዱሳት መጻሕፍት ተጽፎ እንደሚነበው፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዕለተ ዓርብ የሚቀበለው የመስቀል መከራ፡ ለእርሱ፡ የሙሽርነቱ የሠርግ በዓል ስለኾነ፡ ይህች ጽዋውን፡ እንደአርበኛ ወደሚቀበልባት፡ ወደኢየሩሳሌም የጀመረውን ጉዞ የሚያዘክረው፡ ከ“ጾመ ኢትዮጵያ” ጋር ተያይዞ ያለው ዕለተ እሑድ ሲኾን፣ የዓቢይ ጾም መግቢያና ለ“ጾመ ሕርቃል” ሰኛ ዋዜማ የኾነው፡ ተከታዩ ዕለተ እሑድ፡ “ዘዘወረደ” (“ቅበላ”) የተባለው ነው። ስለእነዚህና ከዚህ በኋላ ተያይዘው ስለሚቀጥሉት፡ “ቅድስት”፣ “ምኩራብ”፣ “መግጉዕ”፣ ደብረ ዘይት”፣ “ገብር ኄር” እና “ኒቆዲሞስ” ስለተባሉት፡ የእሑድ ሰንበታት፡ ከዚህ የሚከተሉት አጫጭር መግለጫዎች፡ በመጠኑም ቢኾን ያብራሩላችኋል፡-

መርዓዊ።

ከጥር ፱ እሑድ፡ እስከ፲፭ ቅዳሜ፣ ፳፻፪ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

በግእዝ፡ “መርዓዊ” ማለት፡ “ሙሽራ” ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ራሱን፡ በሙሽራ መስሎ ተናግረዋል፤ ይህም፡ “የዮሐንስ ደቀ መዛሙርት፡ ወደእርሱ ቀርበው፡ 'እኛና ፈሪሳውያን፡ ብዙ ጊዜ የምንጠመው፣ ደቀ መዛሙርትህ ግን የማይጠሙት፡ ስለምንድር ነው?' አሉት፤ ጌታችን ኢየሱስም፡ እንዲህ አላቸው፡ 'ሚዜዎች፡ ሙሽራው፡ ከእነርሱ ጋር ሳለ፡ ሊያዝኑ ይችላሉን? ነገር ግን፡ ሙሽራው፡ ከእነርሱ የሚወሰድበት ወራት ይመጣል፤ በዚያን ጊዜም ይጠማሉ።' ደግሞም፡ “በዚያን ጊዜ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት፡ መብራታቸውን ይዘው፡ ሙሽራውን ሊቀበሉ የወጡ፡ ዐሥር ቄነጃጅትን ትመስላላች!” በሚሉት ቃሎቹ ይታወቃል።

መንፈስ ቅዱስን የተመሉ ቅዱሳን ጻድቃንም፡ እርሱ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን፡ በሙሽራ መስለው ተናግረዋል፤ ለዚህም፡ መጥምቁ ዮሐንስ፡ “እናንተ፡ 'እኔ፡ ክርስቶስ አይደለሁም፤ ነገር ግን፡ ከእርሱ በፊት ተልኬአለሁ!' እንዳልሁ፡ ራሳችሁ ትመስክሩልኛላችሁ። ሙሽራይቱ ያለችው እርሱ፡ ሙሽራ ነው፤ ቆሞ የሚሰማው ሚዜው ግን፡ በሙሽራው ድምፅ፡ እጅግ ደስ ይለዋል፤ እንግዲህ፡ ይህ ደስታዬ ተፈጸመ፤ እርሱ፡ ሊልቅ፣ እኔ ግን፡ ላንስ ያስፈልጋል።” ብሎ የተናገረው ቃል፡ አንዱ ማስረጃ ይኾናል።

ስለዚህ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ወደፊት፡ በዕለተ ዓርብ እንዲቀበለው፡ የሚጠብቀው መከራ፡ ለእርሱ፡ እንደሙሽርነት በዓል፣ መስቀሉም፡ እንደሠርግ አዳራሽ ተደርጎ፡ ትንቢቱ፡ በቅድሚያ፡ በቅዱሳን ነቢያት ስለተነገረና በቅዱሳት መጻሕፍት ስለተጻፈ፡ ከ“ጾመ ኢትዮጵያ” (ከነነዌ ጾም) በፊት ያለው፡ ዕለተ እሑድ ሰንበት፡ “መርዓዊ” ተብሏል።

በዚያች የሰንበተ ክርስቲያን እሁድ የሚዘመረው ምስባክ፡ ከዳዊት መዝሙራት፡ “ወውእቱሰ፡ ከመ መርግዊ፡ ዘይወጽእ እምጽርሑ፤ ይትፌሣሕ፡ ከመ ያርብን፡ ዘይሚርድ ፍኖቶ፤ እምአጽናኦ፡ ሰማይ፡ ሙጻኡ!” የሚለው ነው። “እርሱም፡ እንደሙሽራ፡ ከእልፍኛ ይወጣል፤ እንደአርበኛም፡ በጉዞው ሲፋጠን ደስ ይለዋል፤ መውጫውም፡ ከሰማይ ዳርቻ ነው!” ተብሎ የሚተረጎመው፡ ይህ ቃል፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዕለተ ዓርብ፡ በሕማማተ መስቀሉ የሚቀበላትን፡ የሙሽርነት ጽዋ መከራውን፡ አጣጥሞ ወደሚጨልጥባት፡ ወደኢየሩሳሌም የጀመረውን፡ ያን የግሥጋሜ ጉዞ የሚያከናውነው፡ እንዴት እንደኾነ፡ ያመላክታል። ይኸውም፡ አንድ ጀግና አርበኛ፡ ለአገሩና ለማንነቱ፥ ለሚኖርለትም ታላቅ ዓላማ፡ ደሙን እስከማፍሰስ በሚጠይቅ መሥዋዕትነት ተዋግቶ፡ የድል አክሊልን እንዲቀዳጅ ወደሚያበቃው የሰልፍ ሜዳ ለመድረስ፡ በፍጹም ቆራጥነት ከሚያደርገው ጥድፊያ ጋር በማመሳሰል መኾኑን፡ በትንቢቱ ቃል አፈጻጸም ስለታየ ነው።

ይህንም እውነታ፡ እንዲህ የሚለው፡ በዕለቱ የሚነበበው፡ የአዲስ ኪዳን የምሥራች ቃል ያረጋግጠዋል፡- “ጌታችን ኢየሱስ፡ ...ዐሥራ ኹለቱን ደቀ መዛሙርቱን፡ ወደእርሱ አቅርቦ፡ እንዲህ አላቸው፡- 'እነሆ፡ ወደኢየሩሳሌም እንወጣለን፤ ስለሰው ልጅ፡ በነቢያት መጻሕፍት የተጻፈው ኹሉ፡ በእርሱ ላይ ደርሶ ይፈጸማል፤ ለአሕዛብ አሳልፈው ይሰጡታል፤ ይዘብቱበታል፤ ይሰድቡታል፤ ይተፉበታል፤ ይገርፉታል፤ ይገድሉታል። በሦስተኛዬቱም ቀን ይነሣል።' እነርሱ ግን፡ ከዚህ ንግግሩ፡ ያስተዋሉት ነገር የለም፤ ይህ የተናገረው ቃል፡ ለእነርሱ፡ ተሠውሮባቸው ነበርና፤ ምን እንዳለም፡ አላወቁም።” (ማቴ. ፱፥ ፲፬-፲፭፤ ጳጅ፥ ፩-፲፫፤ ዮሐ. ፫፥ ፲፬-፲፭፤ መዝ. ፲፰፥ ፭-፮፤ ሉቃ. ፲፰፥ ፴፩-፴፬።)

ምንባብ፡- ፩ኛ ቆሮ. ምዕ. ፲፫፥ ቁ. ፩-፯፤
 ራእ. ምዕ. ፳፩፥ ቁ. ፩-፰፤
 ሓዋ. ምዕ. ፲፫፥ ቁ. ፲፮-፳፫።

ምስባክ፡- መዝ. ፲፰፥ ቁ. ፭-፮፤

ወውእቱሰ ከመ መርግዊ ዘይወጽእ እምጽርሑ፤ እርሱም እንደሙሽራ ከእልፍኛ ይወጣል፤
 ይትፌሣሕ ከመ ያርብህ ዘይሚርድ ፍኖቶ፤ እንዳርበኛ፡ በጉዞው ሲፋጠን፡ ይደሰታል፤
 እምአጽናፊ ሰማይ ሙጻኡ። አወጣጡ፡ ከሰማያት ዳርቻ ነው።

ወንጌል፡- ማቴ. ምዕ. ፳፭፥ ቁ. ፲፫።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ዘዘወረደ እና ጸመ ሕርቃል።

ከጥር ፴ እሁድ፡ እስከየካቲት ፮ ቀን ቅዳሜ፥ ፳፻፪ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

“ጸመ ሕርቃል” የተባለው የዓቢይ ጸም መግቢያ (ቅበላ) የኾነው፡ የሰኞ ዋዜማ እሁድና ከእርሱ ጋር ተያይዞ የሚቀጥለው ሳምንት፡ በግእዝ፡ “ዘዘወረደ” ይባላል። “ዘዘወረደ” የሚለው ቃል፡ “ረ” ላልቶ ሲነገር፡ “ወረደ” ከሚለው የግእዝ ቃል የተገኘ ሲኾን፡ “ረ” ጠብቆ ሲነገር፡ “ወረደ” በሚለው ኢትዮጵያኛው ቃል ይተረጎማል። ሳምንቱ፡ “ዘዘወረደ” የተባለው፡ “በልዩ ልዩ መልክ መውረድን” የሚያመለክተው የእግዚአብሔር ቃል፡ የሚነገርበት ስለኾነ ነው።

“ያ፡ በሰማያት የሚኖረው፥ በእሳትና መብረቅ፥ በከባድ ደመናና ነጎድጓድ፥ በበረታ የቀንደ መለከትም ድምፅ፡ ወደምድር የወረደውና በሙሴ መሪነት፡ በምድረ በዳ ለሚጓዙት የእስራኤል ልጆች፡ በሲና ተራራ የተገለጠው፡ እኛ የኢትዮጵያ ልጆች፡ 'እግዚአብሔር' ብለን የምንጠራው ፈጣሪና የማይታየው አምላክ፡ በመጨረሻው ዘመን፡ በቅድስት ድንግል ማርያም ማሕፀን ሰው ኾኖና በበረታ ተወልዶ፥ የመስቀል መከራን ተቀብሎና ሞቶ፥ ተቀብሮና ተነሥቶ፡ ፍጥረተ ዓለሙን፡ ከዲያብሎስ አገዛዝ፥ ከኃጢአት ቀንበርና ከሞት ፍዳ ሊያድን፡ ከሰማየ ሰማያት ወረደ!” ለማለት፥ ደግሞም፡ ሙሴ፡ በኢየሱስ ክርስቶስና በድንግል ማርያም ምሳሌ፡ ከእግዚአብሔር የተሰጡት ቃላት፥ ወይም፡ ትእዛዛት፡ የተቀረጹባቸውን ጽላት ይዞ፡ ከሲና ተራራ፡ ወደእሥራኤል ሕዝብ የመውረዱን ዝክረ ነገር ለማስታወስ፡ “ዘወረደ” ተብሏል።

ይህም፡ በብሉይ ኪዳን፡ “እግዚአብሔርም፡ በሲና ተራራ ላይ፡ ወደተራራው ራስ ወረደ! ...ሙሴም፡ ወደሕዝቡ ወረደ፤ እግዚአብሔር ያለውንም ቃል ነገራቸው። ...ኹለቱንም የምስክር ጽላቶች፡ በእጁ ይዞ፡ ከተራራው ወረደ።”፥ በአዲሱም ኪዳን፡ “ወአልቦ ዘዓርገ ውስተ ሰማይ፥ ዘእንበለ ዘወረደ እምሰማይ፡ ወልደ እንለ እመሕያው።” ማለትም፡ “በሰማይ ከሚኖረው ከሰማይ ከወረደው የሰው ልጅ በቀር፡ ወደሰማይ የወጣ፡ ማንም የለም!” በሚለው የቅዱሳን መጻሕፍት ቃል ታውቋል። ይኸው እሁድ፡ በሕዝባዊ ስያሜ፡ “ቅበላ” ይባላል። (ዘጸ. ፲፱፥ ፳-፳፭፤ ፴፪፥ ፩-፲፭። ዮሐ. ፫፥ ፲፫።)

ከዚህ እሁድ ጋር ተያይዞ ያለው ሳምንት፡ “ጸመ ሕርቃል” እንደሚባል፡ ከላይ ተገልጿል። ይህ ስያሜ፡ ለዚህ ሳምንት የተሰጠበት ምክንያት፡ በሚከተለው አጭር ሐተታ ይጠቃለላል። በ፯ኛው ምዕት ዓመተ ምሕረት፡ የተነሣው የፋርስ ገዢ፡ በተንባላት (በእስላሞች) እየታዘ፡ ኢየሩሳሌምን ወርሮ ይዞ፡ አብያተ ክርስቲያናትን አፍርሶና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለበትን ቅዱስ መስቀሉን ወስዶ፡ በዚያ የሚኖሩ ክርስቲያኖችንና ከተማቸውን ሊገዛ በሞከረ ጊዜ፡ ሕርቃል (Heraclius) የሚባለው የሮም (የቀዳሽጥንጥንያ፥ ቢዛንታይን) ክርስቲያናዊ ቄሣር፡ ከዚህ አገዛዝ ነጻ እንዲያወጣቸው፡ ካህናቱም፥ ምእመናኑም፡ ጠየቁት።

እነርሱ፡ በጾም፡ በጸሎታቸው ተባብረውት፡ ይኸው ቁጣር፡ በ፯፻፴ ዓ. ም. በሠራዊቱ ኃይል ደርሶላቸው፡ ጠላታቸውን፡ ድል ስለነሳላቸው፡ ከተማደቱንና ቅዱስ መስቀሉንም ስላስመለሰላቸው፡ ለዚያ ድል መታሰቢያ ይኾን ዘንድ፡ ጸማቸውን፡ “ጾመ አርቃል” ብለው ሠየሙት፤ ይህም ጾም፡ እንዳይዘነጋ፡ ከዓቢይ ጾም ጋር ቀዳሚ ኾኖ እንዲጾም፡ የቀደሙት አበው ስለወሰኑ፡ የምንጸመው፡ በዚህ ምክንያት መኾኑን ልታውቁት ይገባል።

- ምንባብ፡- ፩ኛ ጢሞ. ምዕ. ፮፥ ቁ. ፫-፲፫፤
ያዕ. ምዕ. ፱፥ ቁ. ፩-፲፤
ሓዋ. ምዕ. ፭፥ ቁ. ፩-፲፩።
- ምስባክ፡- መዝ. ፲፰፥ ቁ. ፭-፮፤
- ተቀናዩ ለእግዚአብሔር በፍርሃት፤ ለእግዚአብሔር በፍርሃት ተገዙ፤
ወትሐሠዩ ሎቱ በረዓድ፤ በእርሱም፡ ፍጹም ደስ ይበላችሁ፤
አጽንዕዋ ለጥበብ፡ ከመ ኢይትመዓዕ እግዚአብሔር። ከእግዚአብሔር ቀጣ ለመዳን፡
ጥበብን አጽንታችሁ ያዙ።
- ወንጌል፡- ማቴ. ምዕ. ፮፥ ቁ. ፲፮-፳፬።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤
በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ቅድስት።

ከየካቲት ፯ እሑድ፡ እስከየካቲት ፲፫ ቀን፡ ቅዳሜ፥ ፳፻፪ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

ለመደበኛው የጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ “ጾመ አርብዓ”፡ መነሻ የኾነው፡ የመጀመሪያው እሑድ፡ “ቅድስት” ይባላል፤ ለእግዚአብሔር ይኾን ዘንድ፡ ተለይቶ የተቀመጠ፥ የተሰጠ፥ የቀረበ ነገር ኹሉ፡ “ቅዱስ” ስለሚባል፡ ይህች ዕለተ ሰንበት፥ ወይም፡ ሳምንት፡ በሴት አንቀጽ፡ “ቅድስት” ተብላለች።

ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ከጥምቀቱ በኋላ፡ በቆሮንቶስ በረሃ፡ አርባ መዓልትና አርባ ሌሊት የጸመውን ጾም በማስታወስ፡ እኛም፡ እርሱ ባስተማረን መንገድ እንጾማት ዘንድ፡ “የጌታ ጾም” ተብላና ተለይታ የተሰጠች ጾም መኾኗን ለማመልከት፥ እንዲሁም፡ “ቅዱስ” የኾነውን አምላክ፡ ቃሉን ተከትለን፡ እኛም፡ እያንዳንዳችን፡ እየራሳችንን፡ በቅድስና አጽንተን ለማኖር፡ ግዳጅ ያለብን መኾኑን ለማሳሰብ፡ “ይህች ዕለተ ሰንበተ እሑድ፥ ይህች ሳምንትና ይህች አርባ ቀን፡ ለእግዚአብሔር የተለየች ናት” ለማለት፡ “ቅድስት” ተብላ ተሰይማለች።

ይህም፡ “ወበከመ ጸውዐክሙ ቅዱስ ውእቱ፥ አንትሙኒ፡ ኩኑ ቅዱሳን፡ በኩሉ ግዕዝክሙ! እስመ ጽሑፍ፡ ዘይብል፡ 'ኩኑ ቅዱሳን፡ እስመ ቅዱስ አነ!'” ማለትም፡ “የጠራችሁ፡ እርሱ፡ እግዚአብሔር፡ ቅዱስ እንደኾነ፡ እንዲሁ፡ እናንተም፡ በአኗኗራችሁ ኹሉ፡ ቅዱሳን ኹኑ! 'እኔ ቅዱስ ነኝና፡ እናንተም፡ ቅዱሳን ኹኑ!' የሚል ቃል ተጽፏል።” ደግሞም፡ “እስመ ኢጸውዐነ እግዚአብሔር፡ ለርኩስ፡ ዘእንበለ ለቅድሳት፤” ማለትም፡ “እግዚአብሔር፡ ለቅድስና እንጂ፡ ለርኩስት አልጠራንም።” በሚለው የአምላክ ቃል ታውቋል።

ኹለንተናችንን፡ ከክፋቱ ዓለም ለይተን፡ ራሳችንን፡ በጾም በመቀደስ፡ ሰውነታችንን፡ ለእግዚአብሔር ብቻ ልናስገዛ የሚገባን መኾኑን፡ ቀደም ብለው ከተጠቀሱት ቃላት ጋር፡ በዚህች ዕለተ ሰንበት የሚዘመረው፥ የሚሰበከውና የሚነበበው፡ ከዚህ የሚከተለው፡ ሌላው፡ የቅዱሳት መጻሕፍት ምንባብ፡ እንዲህ እያለ ያስረዳናል፡-

፩ኛ፡ “ተቀነዩ ለእግዚአብሔር በፍርሃት፤ ወተሐሠዩ ሎቱ በረዓድ፤ አጽንዕዋ ለጥበብ፡ ከመ ኢይትመዓዕ እግዚአብሔር።” ማለትም፡ “ለእግዚአብሔር፡ ስለእርሱ፡ ደስ ብሏችሁ፡ በፍርሃትና በረዓድ ተገዙ! እንዳይቁጣም፡ ተግሣፁን ተቀበሉ!”

፪ኛ፡ “ለኹለት ጌቶች መገዛት የሚቻለው፡ ማንም የለም፤ ወይም፡ አንዱን ይጠላል፥ ኹለተኛውንም፡ ይወድዳል፤ ወይም፡ ወደአንዱ ይጠጋል፥ ኹለተኛውንም፡ ይንቃል። ለእግዚአብሔርና ለገንዘብ መገዛት አትችሉም።” (፩ኛ ጴጥ. ፩፥ ፲፭-፲፮፤ ፩ኛ ተሰ. ፬፥ ፯፤ መዝ. ፪፥ ፲፩-፲፪፤ ማቴ. ፯፥ ፳፬።)

- ምንባብ፡- ሰብ. ምዕ. ፲፥ ቁ. ፲፱-፳፭፤
፩ኛ ጴጥ. ምዕ. ፩፥ ቁ. ፲፫-፲፮፤
ሐዋ. ምዕ. ፲፫፥ ቁ. ፩-፫።
- ምስባክ፡- መዝ. ፲፰፥ ቁ. ፭-፮፤
- ወደክመኒ ብረክዩ በጾም፤ ጉልበቶቼ፡ በጾም ደከሙ፤
ወስሕከ ሥጋዩ፡ በኃጢአ ቅብዕ፤ ሥጋዬም፡ ቅባት በማጣት ከሳ፤
ወአንሰ ተጽእልኩ በነቤሆሙ። እኔም፡ በእነርሱ ዘንድ፡ ተጠላሁ።
- ወንጌል፡- ማቴ. ምዕ. ፬፥ ቁ. ፩-፲፯።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤
በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ምክራብ።

ከየካቲት ፲፬ እሁድ፡ እስከየካቲት ፳ ቀን፡ ቅዳሜ፥ ፳፻፪ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

በጾመ አርብዓ፡ ከ“ቅድስት” ቀጥሎ ያለው፡ የእሁድ ሰንበትና የተያያዘው ሳምንት፡ “ምክራብ” ይባላል፤ “ቤተ መቅደስ”፥ ወይም፡ ክርስትናን የተቀበሉ ወገኖች፡ ተሰብስበው፡ ወደፈጣሪያቸው የሚጸልዩበትና በኢየሱስ ክርስቶስ ቤዛነት፡ ለመላው የሰው ዘር፡ ከእግዚአብሔር የተሰጡትን፡ የመንፈስ ቅዱስ ጸጋዎች የሚያገኙበት፥ የመድኃኔ ዓለምን ቅዱስ ሥጋና ክቡር ደም የሚቀበሉበት ቦታ፡ “ቤተ ክርስቲያን” እንደሚባል ማለት ነው። በሕገ ኦሪቱ እምነት ጸንተው የቀጠሉት አይሁድ፡ ዛሬም፡ የጸሎት ቦታቸውን፡ “ምክራብ” እያሉ ይጠሩታል።

የዚህ ስያሜ ምሥጢር፡ እንደሌሎቹ ኹሉ፡ ስፋትና ጥልቀት አለው፤ ይኸውም፡ እግዚአብሔር አብ፡ እውነተኛና የተቀደሰ ማደሪያው ይኸን ዘንድ፡ ጥንቱንም፡ በመለኮታዊ ቸርነቱና ጥበቡ፡ የሠራው፥ ኋላም፡ በመጨረሻው ዘመን፡ በልጁ መሥዋዕትነትና የምሕረት ቃል ኪዳን፡ ለሥርየት አብቅቶና በትንሣኤ ሕይወት አድሶ፡ ለዘለዓለማዊ ህልውና ያዘጋጀው “ቤት”፥ ወይም፡ “ሕንፃ”፡ በፍጡር እጅና በተፈጥሮ ቍሳቍሶች የተሠራውን ሳይኸን፡ እርሱ፡ በአርአያውና በመልኩ የፈጠረው ራሱ፡ “ሰው” መኾኑ፡ ተረጋግጦ የሚታወስበት፥ የሚነገርበትና የሚታወቅበት ሰሞን፡ ከዚች ዕለተ እሁድ ጀምሮ ባለው ሳምንት በመኾኑ ነው።

ይህን እውነታ፡ ደቀ መዛሙርቱ የኾኑት ሓዋርያት ሳይቀሩ የተረዱትና የተገነዘቡት፡ መምህራቸው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በመስቀል መከራው ሞቶ ከተነሣ፥ መንፈስ ቅዱስም ከወረደላቸውና ካደረገቸው በኋላ መኾኑን፡ በዕለቱ የሚዘመረው፥ የሚሰበከውና የሚነበበው፡ የነቢያቱ ትንቢትና የአዲስ ኪዳን ምሥራች፡ እንዲህ በሚሉ ቃላት እያብራሩ ያመላክታሉ፡-

“እስመ ቅንዓተ ቤትከ በልአኒ፤ ትዕይርቶሙ፡ ለእለ ይትዔዩሩከ ወድቀ ላዕሌየ፤ ወቀጸእክዋ በጾም ለነፍስየ።” ማለትም፡ “የቤትህ ቅናት በልታኛለኝና፤ የሚሰድቡህም ስድብ በላዬ ወድቋልና፤ ሰውነቴን፡ በጾም ቀጣኋት።” ደግሞም፡ “የአይሁድ የፋሲካቸው በዓል ቀርቦ ነበር፤ ጌታችን ኢየሱስም ወደኢየሩሳሌም ወጣ። በምክራብም፡ ላሙን፥ በጌን፥ ርግቡን፡ የሚሸጡትን፥ የሚገዙትንም፥ ለዋጮችንም ተቀምጠው አገኙ። ከገመድ የተሠራ አለንጋን አበጀ፤ በጌንም፥ ላሙንም፥ ኹሉንም፡ ከምክራብ አስወጣ፤ የለዋጮችንም ወርቅ በተነ፤ መደርደሪያቸውንም አፈረስ፤ የርግብ ሻጮችንም ወንበር ገለበጠ። ርግብ ሻጮችንም፡ 'ይህን፡ ከዚህ አውጡ! ወዲያ በሉ! የአባቴን ቤት፡ የገበያ ቦታ አታድርጉ!' አላቸው።

“ደቀ መዛሙርቱም፡ 'የቤትህ ቅናት በላኝ!' የሚል ቃል ተጽፎ እንዳለ፡ አስታወሱ።

አይሁድም መልሰው፡ 'ለዚህ ድርጊትህ፡ ምን ምልክትን ታሳያለህ?' አሉት።

ጌታችን ኢየሱስም፡ 'ይህን ቤተ መቅደስ አፍርሱት! በሦስተኛውም ቀን አነሣዋለሁ፤ ብሎ መለሰላቸው። አይሁድም፡ 'ይህ ቤተ መቅደስ፡ በአርባ ስድስት ዓመታት ተሠራ፤ አንተስ፡ በሦስት ቀኖች ውስጥ ታነሣዋለህ?' አሉት። እርሱ ግን፡ “ቤት” ስለተባለው ስለሰውነቱ ቤተ መቅደስ ነገራቸው። ከሙታን በተነሣ ጊዜም፡ ደቀ መዛሙርቱ፡ ስለዚህ፡ እንደነገራቸው አሰቡ፤ በመጻሕፍት ቃል፡ ጌታችን ኢየሱስ፡ በነገራቸው ነገርም አመኑ።”

ታላቅ ምሥጢራዊ መልእክት ያለውን፡ ይህን፡ የአምላክ ቃል ለማጠናከር፡ ተያይዘው ከሚጠቀሱት፡ የቅዱሳት መጻሕፍት ቃላት መካከል፡ እንዲህ የሚሉት ይገኛሉ፡-

“አንትሙስ፡ ሕንፃ እግዚአብሔር አንትሙ! ...ኢተአምርኑ፡ ከመ ታቦቱ ለእግዚአብሔር አንትሙ? ወመንፈስ እግዚአብሔር ኅዱር ላዕሌክሙ።” ማለትም፡ “የእግዚአብሔር ሕንፃ ናችሁ፤ ...እናንተ፡ የእግዚአብሔር ታቦቱ፤ ቤተ መቅደሱም እንደኾናችሁ፤ የእግዚአብሔር መንፈስም አድርገኩሁ እንደሚኖር አታውቁምን?”

“ማንም፡ የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ ቢያፈርስ፡ እግዚአብሔር፡ እርሱን ያፈርሰዋል፤ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ፡ ቅዱስ ነውና፤ ያውም፡ እንናንተ ናችሁ። ...ወይስ፡ ሥጋችሁ፡ ከእግዚአብሔር የተቀበላችሁትና በእናንተ የሚኖረው፡ የመንፈስ ቅዱስ ቤተ መቅደስ እንደኾነ አታውቁምን? ...የእግዚአብሔር ታቦትንስ፡ በጣዖት ቤት የሚያኖር ማን ነው? እኛ፡ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ነን።”

“ምክራብ” በተባለው፡ በዚህ ዕለተ እሁድና ተያይዞ ባለው ሳምንት ውስጥ፡ የእነዚህ ምሥጢራውያት ቃላት ማጠቃለያ ፍቺ፡ ተብራርቶና ተስፋፍቶ ይነገርበታል። ሰው የኾነውን አምላክ፡ እንዲያ፡ እንደእሳት፡ ያቃጠለው ቅንፃት የተነሣገበት፡ የሰዎች እጅ በሠራውና “የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ” ተብሎ፡ የርኩሰት ተግባር እየተፈጸመበት፡ በሚዘበትበት ሕንፃ ውስጥ ሲካኼድ ባየው አሳዛኝ ኹኔታ አለመኾኑ ይገለጽበታል።

ነገር ግን፡ ራሱ፡ እግዚአብሔር፡ የዘለዓለም ማደሪያው ይኾን ዘንድ፡ በመልኩ ፈጥሮ ያነፀው፡ ሰብአዊው አካል፡ የክፋት መንፈስ መፈንጫና መጫወቻ ኾኖ መኖሩን በማወቁ መኾኑ፡ ይተኮርበታል። እንዲሁም፡ ከገበያ የርኩሰት መደብርነት አጥርቶ፡ በቅድስናው ያነጻው፡ ያ፡ ሰው የሠራውና የሚፈራርሰው በድን ሕንፃ ሳይኾን፡ ራሱ የለበሰው የሰውነት አካል የመሰለውን፡ የሰውን ኹሉ ሕያው ልቦና የመኾኑ ምሥራች ይታወጅበታል።

ለዚህ፡ የእግዚአብሔር እውነት፡ ቅዱስ እስጢፋኖስ፡ “ይህን ቤተ መቅደስ አፍርሱት! እኔም፡ በሦስተኛው ቀን አነሣዋለሁ!” ብሎ የተናገረውን፡ የራሱን ቃል፡ ራሱ የፈጸመውን፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን በመምሰል፡ የመጀመሪያው መስካሪ ኾኖ፡ በሰማዕትነት ተሠውቶበታል።

ይህም፡ “ሰማይ፡ ዙፋኔ ነው፤ ምድርም፡ የእግሬ መረገጫ ናት፤ ለእኔ፡ ምን ዓይነት ቤትን ትሠራላችሁ?” ይላል ጌታ፤ 'ወይስ፡ የማርፍበት ሥፍራ፡ ምንድር ነው? ይህንስ ኹሉ፡ እጄ የሠራችው አይደለምን?' እንዳለ፡ ልዑል፡ የሰው እጅ በሠራችው አይኖርም።” ሲል፡ ይኸው ሰማዕት፡ የነቢዩን ቃል እየጠቀሰ በተናገረው ምስክርነቱ ተረጋግጧል።

ደግሞም፡ “ዓለሙንና በእርሱ ያለውን ኹሉ የፈጠረ አምላክ፡ እርሱ፡ የሰማይና የምድር ጌታ ነውና፡ እጅ በሠራው መቅደስ አይኖርም፤ እርሱም፡ ሕይወትና እስትንፋስን፥ ኹሉንም፡ ለኹሉ ይሰጣልና፡ አንዳች እንደሚገድለው፡ በሰው እጅ አይገለገልም፡” በሚለው በሐዋርያው ቃል፡ ይኸው የሰማዕቱ ምስክርነት ተጠናክሮታል። (መዝ. ፳፰፥ ፱-፲፡፡ ዮሐ. ፪፥ ፲፫-፳፪፡፡ ፩ቆሮ. ፫፥ ፱፡፡ ፲፮-፲፯፡፡ ፮፥ ፲፱፡፡ ፪ቆሮ. ፯፥ ፲፮፡፡ ዮሐዋ. ፯፥ ፵፰-፶፡፡ ፲፯፥ ፳፬-፳፭፡፡)

ምንባብ፡-

፩ኛ ቆሮ. ምዕ. ፫፥ ቁ. ፲-፲፯፤
፩ኛ ጴጥ. ምዕ. ፪፥ ቁ. ፩-፲፤
ሐዋ. ምዕ. ፯፥ ቁ. ፵፬-፶፡፡

ምስባክ፡-

መዝ. ፳፰፥ ቁ. ፱-፲፤

እስመ ቅንግተ ቤትከ በልኣኒ፤
ትዕይርቶሙ፡ ለእለ ይትዔየሩከ ወድቀ ላዕሌየ፤
ወቀጸዕክዋ በጾም ለነፍስየ፡፡

የቤትህ ቅናት በልታኛለችና፤
የሚሰድቡህም ስድብ፡ በላዬ ወድቋል፤
ሰውነቴን፡ በጾም ቀጣኋት፡፡

ወንጌል፡-

ዮሐ. ምዕ. ፪፥ ቁ. ፲፪-፳፪፡፡

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ፡፡

መፃኅብ፡፡

ከየካቲት ፳፩ እሁድ፡ እስከ፳፯ ቀን ቅዳሜ፥ ፳፻፪ ዓ. ም. ያለው ሳምንት፡፡

“መፃኅብ”፡ በጾመ አርብዓ፡ ከ“ምኩራብ” ቀጥሎ ላለው፡ የእሁድ ሰንበትና ተያይዞ ለሚገኘው ሳምንት፡ የተሰጠ ስያሜ ነው፡፡ በግእዝ፡ “መፃኅብ” ማለት፡ “ድውይ”፥ “በሕመም የሚማቅቅ”፥ “የዐልጋ ቀጠራኛ” ማለት ነው፡፡ ስያሜው፡ የደዌው ዝክረ ነገርና የፈውሱ ምሥራች በዚች ዕለት እሁድና በተከታዩ ሳምንት ከሚነገርለት በሽተኛ ተገኝቷል፡፡

ከዚች ሰንበተ ክርስቲያን ጀምሮ፡ እስከሚቀጥለው ድረስ ባለው ሰሞን፡ በአንድ በኩል፡ የሰውን ልጆች፡ ከሥጋዊው ደዌ ይልቅ፡ በከፋ መጠን ስለሚያሠቃያቸውና ስለሚጎዳቸው፡ “ኃጢአት” ስለተባለው፡ ስለነፍሳዊው ደዌ፡ ረቂቅ በሽታነትና ጠንቀኛነት፡ በስፋትና በብዛት ይነገራል፤ በአንጻሩ ደግሞ፡ እኒሁ፡ የሰው ልጆች፡ ራሳቸው፡ ከ“እባቡ” እና ከ“ዘንዶው” ዲያብሎስ ጋር ተመሳጥረው ካመጡት፥ ለዘለዓለማዊውም ሞት ካበቃቸው፡ ከዚሁ፡ ከኃጢአት ክፉ ጠንቅ፡ ፍጹም የኾነውን፡ መለኮታዊ ፈውስ ተቀብለው፡ መዳን ስለቻሉበት፡ አምላካዊ ቸርነትና ጸጋ ይታሰባል፤ ይሰበካል፤ ይዘመራል፡፡

ይህም፡ ከመደበኞቹ የቅዱሳት መጻሕፍት ምንባቦች መካከል በተጠቀሱት፡ ከዚህ በሚከተሉት፡ አምላካዊ ቃላት ውስጥ፡ በግልጽ ተመልክቶ ይታወቃል፡-

ከነቢያቱ መዝሙራት: “ተሣላሊኒ እግዚአብሔር: እስመ ድውይ አነ፤ ወፈውሰኒ: እስመ ተሃውካ አዕዕምትዮ፤ ነፍስየኒ: ተሃውከት ፈድፋድ።” ማለትም: “እኔ: በሕመም የምሠቃይ በሽተኛ ነኝና: አቤቱ፥ ይቅር በለኝ! አጥንቶቼም ታውከዋልና: ፈውሰኝ! ከዚህ የተነሣ: ነፍሴ: እጅግ ተጨነቀኝ።” የሚለው አንዱ ነው።

ከወንጌላውያኑ መካከል ደግሞ: “ወሀሎ ህዩ: አሐዱ ብእሲ: ዘሠላሳ ወስመንቱ ክረምት እምዘደወዩ፤” ማለትም: “በዚያም:” በግእዝ: “ቀላየ አባግዕ”፥ በዕብራይስጥ: “ቤተ ሳይዳ”፥ በኢትዮጵያኛ: “የበጎች መዋኛ” የሚል ትርጉም ባላት፥ ‘ምጥማቃት ዘጵሩጳጥቄ’ በምትባል፥ የጠበል ኩሬ ዳር ተቀምጦ: የነበረ: “ከታመመ: ሠላሳ ስምንት ዓመታት የኾነው: አንድ ሰው ነበር።” በሚለው ቃል የሚጀምረው: የብሥራቱ ቃል ይጠቀሳል።

ቃሉም: እንዲህ እያለ ይቀጥላል:- “የእግዚአብሔር መልአክ: ወደመጠመቂያው ወርዶ: ውኃውን በሚያናውጠው ጊዜ: ከውኃው መታወክ በኋላ: መጀመሪያ ገብቶ የሚጠመቀው በሽተኛ: ካለበት ደዌ ኹሉ ስለሚፈወስ: በኢየሩሳሌም በምትገኘው።” በዚያች ኩሬ ዳር: “ዕውሮች፥ አንካሶች፥ ልምሾዎች፥ ሰውነታቸው የሰለለ፥ የደረቀና ያበጠ: ብዙ ድውያን ተኝተው: ይጠባበቁ ነበር።

“ጌታችን ኢየሱስም: ያ ሰው: ከአልጋው ተጣብቆ አየና: በደዌ ታሥሮ: ብዙ ዘመን እንደቆየ አውቆ: 'ልትድን ትወድዳለህን?' አለው። በሽተኛውም: 'አዎን፥ ጌታ ሆይ! ግን: ውኃው በተናወጠ ጊዜ: ወደመጠመቂያው የሚያወርደኝ ሰው የለኝም፤ እኔ በምመጣበት ጊዜም: ሌላው ቀድሞኝ ይወርዳል፤' አለው። ጌታችን ኢየሱስም: 'ተነሥና: አልጋህን ተሸክመህ ኺድ!' አለው። ያን ጊዜም: ያ ሰው ድኖ: አልጋውን ተሸክሞ ኺደ። ያችም ቀን: ቀዳሚት ሰንበት ነበረች። አይሁድም: የዳነውን ሰው: 'ዛሬ ሰንበት ነው፤ አልጋህን ልትሸክም አይገባህም!' አሉት። ...ከዚህ በኋላ: ጌታችን ኢየሱስ: ያን: የዳነውን ሰው: በምኩራብ አገኘው፤ 'እነሆ: ድነሃል፤ ግን: ከዚህ የባሰ እንዳያገኝህ: ዳግመኛ እንዳትበድል እወቅ!' አለው።” በሚለው ቃል ይፈጸማል። (መዝ. ፮፥ ፪-፫። ዮሐ. ፭፥ ፩-፲፮።)

ምንባብ:-

ሮሜ ምዕ. ፰፥ ቁ. ፩-፲፤
ያዕ. ምዕ. ፭፥ ቁ. ፲፫-፳፤
ሐዋ. ምዕ. ፲፥ ቁ. ፩-፲።

ምስባክ:-

መዝ. ፮፥ ቁ. ፪-፫፤

ተሣላሊኒ እግዚአብሔር እስመ ድውይ አነ፤
ወፈውሰኒ: እስመ ተሃውካ አዕዕምትዮ፤
ነፍስየኒ ተሃውከት ፈድፋድ።

አቤቱ: እሠቃያለሁና: ይቅር በለኝ፤
አጥንቶቼም ስለታወኩ: ፈውሰኝ፤
ነፍሴ: እጅግ ተጨነቀኝና።

ወንጌል:-

ዮሐ. ምዕ. ፭፥ ቁ. ፩-፲፮።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤
በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን:
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ደብረ ዘይት።

ከየካቲት ፳፰ እሁድ፡ እስከመጋቢት ፬ ቀን ቅዳሜ፥ ፳፻፬ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

“ደብረ ዘይት”፡ በጾመ አርብዓ እኩሌታ፡ ከ“መግቶ” ቀጥሎ ባለው፡ የእሁድ ሰንበት ላይ ይውላል፤ “ደብረ ዘይት”፡ የሚለው ስያሜ ለዚች ሰንበት ክርስቲያንና ተያይዞ ለሚገኘው ሳምንት የተሰጠው፡ ሐዋርያት፡ ስለዓለሙ ፍጻሜና ስለዳግም ምጽአቱ፡ ቀደም ብለው፡ ለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ላቀረቡት ጥያቄ፡ ምሥጢራዊ መልሱን፡ ገላልጾ የነገራቸው፡ “ደብረ ዘይት” በተባለው፡ የወይራ ዘይት አትክልት በነበረበት ተራራ ላይ በመኾኑ ነው።

በዚች ዕለትና በሳምንቱ ውስጥ፡ ስለዓለሙ መጨረሻና ስለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት፡ በቅዱሳት መጻሕፍት ከተጻፉት የእግዚአብሔር ቃላት፡ እየተጠቀሰ ይነገራል፤ ይሰበካል፤ ይዘመራል። ከእነዚህ መካከል፡ “እግዚአብሔርሰ፡ ገሃደ ይመጽእ፤ ወአምላካነሂ ኢያረምም፤ እሳት ይነድድ ቅድሜሁ።” ማለትም፡ “እግዚአብሔር፡ በፊቱ፡ እሳት እየነደደ፡ በገሃድ ይመጣል፤ አምላካችን ዝም አይልም።” የሚለው፡ ከነቢያት፡ አንዱ፡ በመዝሙራቱ የተነገረው ትንቢት ይገኛል።

ከዚህም ጋር፡ በዚህ ውይይታችን፡ የምሥጢረ ትንሣኤ ርእስ ሥር፡ የተሰጠው ሰፊ ሐተታ፡ ትዝ ይላችኋል። ያም፡ “ወእንዝ ይነብር ውስተ ደብረ ዘይት፡ ቀርቡ ኅቤሁ አርዳኢሁ፡ እንዝ ባሕቲቶሙ፤ ወይቤልም፡- 'ንግረነ፤ ማእዜ ይከውን ዝንቱ? ወምንት ተአምራሁ ለምጽአትከ? ወለኅልቀተ ዓለም?' ወአውሥአ እግዚእ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፤” በሚል ቃል የሚጀምረው ነው።

የዚህም ትርጉም፡ “በደብረ ዘይት ተቀምጦ ሣለ፡ ደቀ መዛሙርቱ፡ ለብቻቸው፡ ወደእርሱ ቀረቡና እንዲህ አሉት፡- 'ንግረን! ይህ፡ መቼ ይኾናል? የመምጣትህና የዓለሙ ፍጻሜስ፡ ምልክቱ፡ ምንድር ነው?' ጌታችን ኢየሱስም መልሶ፡ እንዲህ አላቸው፡-” “ትግሁ እንከ! እስመ ኢትአምሩ፡ በአይ ሰዓት ይመጽእ እግዚእክሙ።” ማለትም፡ “እንግዲህ፡ ጌታችሁ፡ በምን ሰዓት እንደሚመጣ አታውቁምና፡ ትጉ!” ሲል በፈጸመው ሕያው ቃሉ የሚጠቃለለው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዝርዝር የነገራቸው፡ የኹለተኛው አመጣጡና የዓለሙ መጨረሻ ነገር፡ ዓቢይ ርእስ ኾኖ ይተረጎማል። (መዝ. ፵፱፥ ፪-፫። ማቴ. ፳፬፥ ፩-፵፬።)

ምንባብ፡-

፩ኛ ተሰ. ምዕ. ፭፥ ቁ. ፩-፲፩፤
፪ኛ. ጴጥ. ምዕ. ፲፥ ቁ. ፩-፲፭፤
ሐዋ. ምዕ. ፩፥ ቁ. ፯-፲፬።

ምስባክ፡-

መዝ. ፯፥ ቁ. ፪-፫፤

እግዚአብሔርሰ፡ ገሃደ ይመጽእ፤
ይመጣል፤ ወአምላካነሂ፡ ኢያረምም፤
እሳት ይነድድ፡ ቅድሜሁ።

እግዚአብሔር፡ ግልጥ ኾኖ
አምላካችን፡ ዝም አይልም፤
በፊቱ፡ እሳት ይነድዳል።

ወንጌል፡-

ማቴ. ምዕ. ፳፬፥ ቁ. ፩-፵፬።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ገብር ኄር።

ከመጋቢት ፭ እሁድ፡ እስከ፲፩ ቀን ቅዳሜ፡ ፳፻፪ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

በጾመ አርብዓ፡ ከ“ደብረ ዘይት” ቀጥሎ ያለው፡ የእሁድ ሰንበትና የተያያዘው ሳምንት፡ “ገብር ኄር” ይባላል።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ስለዳግም ምጽአቱና ስለዓለሙ መጨረሻ፡ ለደቀ መዛሙርቱ፡ ማብራሪያውን ትምህርት ከሰጣቸው በኋላ፡ በዚያን ጊዜ የሚደርሰው ኹኔታ፡ ምን እንደሚመስል፡ ለወንዶችም፡ ለሴቶችም፡ በቀላሉ ሊገባቸው በሚችል ቃል፡ መልእክቱን፡ በምሳሌዎች አጉልቶ ገልጸላቸው እንደነበር፡ በየጊዜው ከተነገረው፡ የምሥጢረ ትንሣኤ ውይይታችን ተረድታችኋል። ጌታ፡ በእነዚያ ምሳሌዎቹ ውስጥ፡ ያ፡ ከባለገንዘቡ የተቀበላትን አንዲት መክሊት፡ ምንም ሳይሠራባት በመቅረቱ፡ “አንተ ሃኬተኛ ክፉ ባርያ!” ተብሎ የተዘለፈው አገልጋይ፡ ተፈርዶበት፡ ወደሥቃይ እንደተጣለ ተናግሩዋል።

በቅንነታቸውና በትጋታቸው፡ በታማኝነታቸውም፡ ብቁ የኾኑ፡ ለሌሎችም መልካም አርአያ ኾነው የተገኙ፡ ኹለት እና አምስት መክሊቶችን፡ ከባለገንዘቡ የተረከቡ ኹለት አገልጋዮች መኖራቸውንም አስቀድሞ አውስቷል። ለእነርሱም፡ ለእያንዳንዳቸው፡ ከባለገንዘቡ ጌታ የተዋለላቸው፡ “ወይቤሎ እግዚአ፡ 'አ ገብር ኄር፡ ወምእመን! ዘበውኑድ፡ ምእመን ኮንከ! ዲበ ብዙኅ እሠይመከ! ባእ ውስተ ፍሥሐሁ ለእግዚእከ!” ማለትም፡ “ጌታውም፡ 'አንተ፡ የታመንህ፡ ደግ አገልጋይ! በጥቂት የታመንህ ስለኾንህ፡ በብዙ እሾምሃለሁ፤ ወደጌታህ ደስታ ግባ! አለው።” የሚለው የሙገሳ በረከት ስለኾነ፡ ዕለተ እሁዱና ሳምንቱ፡ “ገብር ኄር” ተብሏል።

በዳግም ምጽአቱና በዓለሙ ፍጻሜ ጊዜ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት፡ እንዲገቡባትና እንዲወርደት፡ ለሚያምኑባት ሳይቀር፡ ራዕን፡ ስለምታቀርብበትና የመጨረሻውን ዕድል ስለምትሰጥበት ኹኔታ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰጠውን ምሳሌ፡ በቅድሚያ፡ ለሴቶቹ የሚኾነው ነበር፤ እርሱም፡ “አሜሃ፡ ትመስል መንግሥተ ሰማያት፡ ዐሥሮን ደናግለ፡ እለ ነሥአ መኃትዊሆን፤ ወወፅአ ውስተ ቀበላ መርዓዊ፤ ውጎምስ እምውስቴቶን አብዳት እማንቱ፤ ውጎምስ ጠባባት።” ማለትም፡ “ያን ጊዜ፡ መንግሥተ ሰማያት፡ መብራታቸውን ይዘው፡ ሙሽራን ለመቀበል፡ የወጡ፡ ዐሥሩን ደናግል፡ ትመስላለች፤ ከእነርሱም ውስጥ፡ አምስቱ፡ ሰነፎች፡ አምስቱ፡ ልባሞች ናቸው።” በሚል ቃል ይጀምራል።

ሰነፎቹ ደናግል፡ እንደልባሞቹ ደናግል፡ ከመብራታቸው ጋር፡ በማስረጃቸው፡ ዘይት ባለመያዛቸውና ላለቀባቸው ዘይት መተኪያውን ሊገዙ በመኬዳቸው፡ ዘግይቶ፡ በእኩል ሌሊት የመጣውን ሙሽራ፡ መብራታቸውን አብርተው ለመቀበል ስላልቻሉ፡ የሠርጉ ቤት ደጃፍ፡ በእነርሱ ላይ ተዘግቶባቸው፡ በውጭ ሲቀሩ፡ ልባሞቹ ግን ሊገቡ መቻላቸውን፡ ምሳሌው፡ እንዲህ በሚል ብርቱ የማስጠንቀቂያ ቃል ይደመድማል፡- “እንዲሁ፡ እናንተ ደግሞ፡ በመጨረሻው የፍርድ ሰዓት፡ ይህን የመሰለው ጽዋ እንዳይደርስባችሁ፡ “ትግሁኬ፡ እስመ ኢተአምሩ፡ ዕለታ፡ ወሰዳታ፡ እንተ ባቲ ይመጽእ ወልደ እንላ እመሕያው!” ማለትም፡ “እንግዲህ፡ የሰው ልጅ የሚመጣበትን ዕለቷንና ሰዓቷን አታውቁምና፡ ነቅታችሁ፡ ተግታችሁ ጠብቁ!”

ለወንዶቹ የሚኾነውንም ምሳሌ፡ እንዲህ ሲል፡ በማከታተል አቅርቦታል፡- “እስመ ከመ ብእሲ፡ ዘይነግድ፡ ወጸውዐ አግብርቲሁ፤ ወወሀቦሙ ንዋዮ ይትገበሩ ቦቱ። ቦ፡ ለዘወሀቦ፡ ጎምስተ መክሊተ፤ ወቦ፡ ለዘክልኤ፤ ወቦ፡ ለዘአሐደ፤ ወለለአሐዱ እምኔሆሙ፡ በአምጣነ ይክሉ ወሀቦሙ፤ ወነገደ በጊዜሃ። ...ወእምድኅረ ብዙኅ መዋዕል፡ አተወ እግዚአሙሥ፡ ለእልኩ አግብርት፤ ወተሐሰበ ምስሌሆሙ፤” ማለትም፡ በዚያን ጊዜ፡ መንግሥተ ሰማያት፡ “ብላቴኖቹን (አገልጋዮቹን) ጠርቶ፡ ያተርፉበት ዘንድ፡ ገንዘቡን፡ ከእነርሱ፡ ለእያንዳንዳቸው፡ በሚችሉት መጠን፡ ለአንዱ፡ አምስት መክሊት፡ ለአንዱ፡ ኹለት፡ ለአንዱ፡ አንድ ሰጥቶ፡ ወዲያው፡ ወደመንገድ እንደኼደው ሰው ነው፤” ሲል ይጀምራል።

አያይዞም፡ “...ከብዙ ዘመን በኋላ፡ የእነዚያ አገልጋዮች ጌታ፡ ከኼደበት ተመልሶ፡ ተሳሰባቸው።” ይልና፡ ኹለትና አምስት መክሊት የተቀበሉት አገልጋዮች፡ እያንዳንዳቸው፡ ዕጥፍ ዕጥፍ አትርፈው፡ ለባለገንዘቡ ጌታቸው በማስረከባቸው፡ በምርቃት ተሞግሰውና በክብር ተሹመው፡ በማዕርግ ተሸልመውና ባለሚልነትን አግኝተው፡ ወደዘለዓለማዊው የደስታ ሕይወት ሲገቡ፡ ያ፡ “አንዲት መክሊትን የተቀበለው፡” አገልጋይ ግን፡ ከጌታው ፊት ቀርቦ፡ “ስለፈራሁህ፡ መሬት ቆፍሬ፡ ወርቅህን፡ በምድር ውስጥ ቀበርሁ፤ እንግዲህም፡ እነሆ ገንዘብህ!” አለው። “ጌታውም መልሶ፡ ...ከዚያ ላሉት አገልጋዮቹ፡ 'ይህን መክሊት፡ ከእርሱ ተቀብላችሁ፡ ዓሥር መክሊት ላለው ስጡት! ...ክፉውን ሀኬተኛ ባርያ ግን፡ ወደውጭ አውጥታችሁ፡ ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት በአለበት፡ በጨለማ ወህኒ ቤት አግዙት!' አላቸው።” በሚለው አስፈሪ የኩነኔ ቃል ይደመድማል።

በሴቶቹ ምሳሌ ውስጥ፡ በሙሽራ የተመሰለው፡ በወንዶቹም ምሳሌ ውስጥ፡ “ባለገንዘቡ ጌታ” የተባለው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሲኾን፡ በዓሥሩ ልባሞችና ሰነፎች ደናግል፡ እንዲሁም፡ በታማኞቹ ደጋግ አገልጋዮችና በሃኬተኛው ክፉ ባርያ የተመሰልነው፡ እኛ፡ ወንዶቹና ሴቶቹ፡ ማለትም፡ እናንተና እኛ መኾናችን፡ ለማንም ግልጽ ነው።

እያንዳንዳችን፡ በየትኛው ወገን ተመድበን እንዳለን እንናገር ዘንድ፡ በእየራሳችን፡ ለእያንዳንዳችን ለሚቀርብልን ጥያቄ፡ እያንዳንዳችን፡ ለእየራሳችን የምንሰጠው፡ ፈጣሪያችንና እየራሳችን የምናውቀው፡ የእየራሳችን መልስ፡ ምን፡ ወይም፡ የትኛው ዓይነት እንደኾነ፡ በትክክልና በእርግጠኛነት ለይተን መግለጽ የምንችለውም፡ እግዚአብሔርና እያንዳንዳችን ብቻ ነን።

በዚች የ“ገብር ኄር” ዕለተ እሑድ፡ ከቅዱሳት መጻሕፍት እየተጠቀሱ ከሚነበቡትና ከሚስሰሙት፣ ከሚሰበኩትና ከሚዘመሩት የእግዚአብሔር ቃላት መካከል፡ “አፉሁ ለጻድቅ፡ ይትሜሃር ጥበብ፤ ወልሳኑ፡ ይነብብ ጽድቅ፤ ወሕገ አምላኩ፡ ውስተ ልቡ።” ማለትም፡ “የእውነተኛ ሰው አፍ፡ ጥበብን ያስተምራል፤ አንደበቱም፡ እውነትን ይናገራል፤ የአምላኩ ሕግ፡ በልቡ ውስጥ ነው።” የሚለው፡ የነቢዩ የምስባክ ጥቅስ ይገኛል። (መዝ. ፱፮፥ ፱-፱፩። ማቴ. ፳፭፥ ፩-፱።)

ምንባብ፡-

፪ኛ ጢሞ. ምዕ. ፪፥ ቁ. ፩-፯፤
ያዕ. ምዕ. ፪፥ ቁ. ፲፬-፳፮፤
ሐዋ. ምዕ. ፱፥ ቁ. ፲-፳፪።

ምስባክ፡-

መዝ. ፱፮፥ ቁ. ፱-፱፩፤

አፉሁ ለጻድቅ፡ ይትሜሃር ጥበብ፤
ወልሳኑ፡ ይነብብ ጽድቅ፤
ወሕገ አምላኩ፡ ውስተ ልቡ።

የእውነተኛ ሰው አፍ፡ ጥበብን ያስተምራል፤
አንደበቱም፡ እውነትን ይናገራል፤
የአምላኩ ሕግ፡ በልቡ ውስጥ ነው ።

ወንጌል፡-

ማቴ. ምዕ. ፳፭፥ ቁ. ፩-፱፮።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ኒቆዲሞስ።

ከመጋቢት ፲፪ እሑድ፡ እስከ፲፰ ቀን ቅዳሜ፥ ፳፻፪ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

“ኒቆዲሞስ”፡ በጾመ አርብዓ፡ ከ“ገብር ኄር” ቀጥሎ ላለው፡ የእሑድ ሰንበት ለተያያዘው ሳምንት፡ የተሰጠ ስያሜ ነው።

“በሌሊት፡ ወደጌታችን ኢየሱስ መጥቶ፡ 'መምህር ሆይ! እግዚአብሔር፡ ከእርሱ ጋር ከኾነ በቀር፡ አንተ የምታደርጋቸውን፡ እነዚህን ምልክቶች ሊያደርግ የሚችል የለምና፡ መምህር ኾነህ፡ ከእግዚአብሔር ዘንድ እንደመጣህ እናውቃለን።' ብሎ የመሰከረውን፥ ከፈሪሳውያን ወገን፡ የአይሁድ አለቃና መምህር፥ የሸንጎቸውም አባል የኾነውን፥ “ኒቆዲሞስ” የተባለውን ሰው ለማዘከር፡ ይህችን ሰንበተ ክርስቲያን፡ ከሰሞኗ ጋር፡ በዚህ ጻድቅ ስም እንድትታወቅ ኾናለች።

በእርዳም፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዚህ፡ በኒቆዲሞስ፡ የምስክርነት ቃል መነሻነት፡ ማናቸውም ሰው፡ ወደእግዚአብሔር መንግሥት ለመግባት፡ ከሥጋዊው ልደቱ በላይ፡ በይበልጥ፡ ከእግዚአብሔር፡ እንደገና በመወለድ፡ መንፈሳዊ ልደት እንደሚያስፈልገው የገለጸበትንና ለሰው ልጆች፡ ታላቅ ድኅነት የተገኘበትን፡ መለኮታዊ እውቀት፡ በሰፊው ዘርዘር ያስረዳበት፡ የምሥጢረ ጥምቀት ነገር፡ ከቅዱሳት መጻሕፍት እየተጠቀሰ እየተተረጎመ፡ ይነገርባታል፤ ይሰማባታል፤ ይሰበክባታል፤ ይዘመርባታል።

ከእነዚህ የቅዱሳት መጻሕፍት ምንባቦች መካከል፡ ከዚህ የሚከተሉት ይገኛሉ፡- ሰው፡ ወደእግዚአብሔር መንግሥት ለመግባት፡ በቅድሚያ፡ ከወላጆቹ ካገኘው፡ ከሥጋው ልደት ቀጥሎ፡ ከእግዚአብሔር፡ በመንፈስ መወለድ የሚያስፈልገው መኾኑን፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ለኒቆዲሞስ፡ ምሥጢሩን፡ በተፈጥሮ ምሳሌዎች ማስረጃነት እያብራራ ገልጸለት እንደነበረ፡ በየጊዜው ባደረግነው የምሥጢረ ጥምቀት ውይይታችንን ተረድታችሁታል።

ኒቆዲሞስ፡ ከጌታችን ጋር በሚነጋገርበት ጊዜ፡ በጥምቀት ስለሚገኘው ኹለተኛ ልደት፡ ምሥጢሩ ገብቶት ሊቀበለው ስላዳገተው፡ “እጅ ይትከሃል፡ ዝንቱ ይኩን?” ማለትም፡ “ይህ ሊኾን፡ እንደምን ይቻላል?” እያለ፡ መላልሶ መጠየቁን ታስታውሳላችሁ።

ለዚህ፡ ተደጋጋሚ ጥያቄው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰጠው ምላሽ፡ አክሎ ያስተማረውም፡ የአዲስ ኪዳን የምሥራች ቃል፡ እንዲህ የሚል ነበረ፡- “በምድር ያለውን ስነግራችሁ፡ ካላመናችሁኝ፡ በሰማይ ያለውን ስነግራችሁ፡ እንደምን ታምኑኛላችሁ? በሰማይ ከሚኖረው፡ ከእርሱ፡ ከሰማይ ከወረደው፡ ከሰው ልጅ በቀር፡ ወደሰማይ የወጣ የለም። ሙሴ፡ በምድረ በዳ፡ እባቡን እንደሰቀለው፡ የሰው ልጅም እንዲሁ፡ ያመነበት ኹሉ፡ ለዘለዓለም፡ ሕያው ኾኖ እንዲኖር እንጂ እንዳይጠፋ፡ ይሰቀል ዘንድ አለው። እግዚአብሔር፡ ያመነበትን ኹሉ እንዳይጠፋ፡ የዘለዓለም ሕይወትንም እንዲያገኝ፡ አንድ ልጁን፡ ቤዛ አድርጎ እስኪሰጥ ድረስ፡ ዓለሙን፡ እንዲሁ ወድዶታል። እግዚአብሔር፡ በእርሱ፡ ዓለሙን ሊያድነው ነው እንጂ፡ ዓለሙን ሊፈርድበት፡ ልጁን ወደዚህ ዓለም አልላከውምና፤ በእርሱ ያመነ፡ አይፈረድበትም፤ በእርሱ ያላመነ ግን፡ በአንድ በእግዚአብሔር ልጅ ስም ስላላመነ፡ ፈጽሞ ይፈረድበታል።

“ብርሃን፡ ወደዓለም መጥቷልን፤ ሰውም፡ ሥራው ክፉ ስለኾነ፡ ከብርሃን ይልቅ፡ ጨለማን ወድዷልና፡ ፍርዱ ይህ ነው። ሥራው ክፉ የኾነ ኹሉ፡ ብርሃንን ይጠላል፤ ሥራው ክፉ ስለኾነም፡ እንዳይገለጥ፡ ወደብርሃን አይመጣም፤ እውነትን የሚሠራ ግን፡ ስለእግዚአብሔር ብሎ ይሠራልና፡ ሥራው ይገለጥ ዘንድ፡ ወደብርሃን ይመጣል።”

በዚህ ዕለተ እሑድና ሰሞን ከሚደመጠው ከዚህ፡ ከአዲስ ኪዳን ምንባብ ጋር፡ ከነቢያቱ ቃል፡ “ሓወጽከኒ ሌሊተ፤ ወፊተንኮ ለልብየ፤ አመከርከኒ፤ ወኢተረክበ ዓመፃ በላዕሌየ፤ ከመ ኢይንብብ አፉየ፡ ግብረ እጋለ እመሕያው።” ማለትም፡ “በሌሊት ጉበኘኸኝ፤ ልቦናዬንም፡ መረመርህ፤ በመከራም፡ ፈተንኸኝ፤ ዓመፀን ግን፡ አላገኘህብኝም፤ አንደበቴ፡ የሰውን ሥራ እንዳይናገር፡ ፈቃዴ ነው።” የሚለው፡ የብሉይ ኪዳን፡ የምስባክ መዝሙር አብር፡ ተጠቅሶ ይዘመራል። (መዝ. 113፥ 1-10። ዮሐ. 1፥ 8-9።)

ምንባብ:-

ቄላ. ምዕ. ፪፥ ቁ. ፯-፲፪፤
፩ኛ. ዮሐ. ምዕ. ፭፥ ቁ. ፩-፲፪፤
ሓዋ. ምዕ. ፰፥ ቁ. ፳፯-፴፱።

ምስባክ:-

መዝ. ፲፮፥ ቁ. ፫-፬፤

ሓወጽከኒ ሌሊተ፡ ወፈተን ኮ ለልብዩ፤ በሌሊት ጌብኝኸኝ፥ ልቤንም መረመርህ፤
አመክርከኒ ወኢተረክብ፡ ዓመፃ በላዕሌዩ፤ በመከራ ፈተንኸኝ፥ ዓመፅንም አላገኘህብኝም፤
ከመ ኢይንብብ አፋዩ፡ ግብረ እንለመሕያው። አንደበቴ፡ የሰውን ሥራ አይናገርም።

ወንጌል:-

ዮሐ. ምዕ. ፫፥ ቁ. ፩-፳፩።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ሆሣዕና።

ከመጋቢት ፲፱ እሑድ፡ እስከ ፳፭ ቀን ቅዳሜ፥ ፳፻፪ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

በጾመ አርብዓ፡ ከ“ኒቆዲሞስ” ቀጥሎ፥ ከ“ትንሣኤ” በፊት ያለውና ከ“ሕማማት” ሰኞ ጋር የተያያዘው የእሑድ ሰንበት፡ “ሆሣዕና” ተብሎ ተሠይሟል።

በዚህ ዕለት፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ትንቢት ተነግሮለት፥ ሱባኤም ተቆጥሮለት፡ ወደዚህ ዓለም፡ በሰውነት የመጣው መሢሕ፡ እርሱ መኾኑ፡ በይፋ ተረጋግጦበታል። ይኸውም፡ ጌታ፡ በደቀ መዛሙርቱና በሕዝቡ፥ በሕፃናቱ አንደበት ሳይቀር፡ “ሆሣዕና በአርያም!” እየተባለ፡ በአህያ ላይ ተቀምጦ፡ በታላቅ አጀብ፡ ወደኢየሩሳሌም ከተማ በገባበት ትዕይንት የታየውና የኾነው ድንቅ ነገር ነው።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዚያ ትዕይንተ ሕዝብ፡ ለውድድር አሸናፊዎችና ለዘመኑ ድል አድራጊዎች የሚቀርበው የዘንባባ ዝንጣፊ ተይዞ እየተውለበለበለትና ተበትኖ እየተነጠፈለት፡ “በልዋ ለወለተ ጽዮን! ነዋ ንጉሥኪ፡ ጻድቅ፥ ወየዋህ፡ ይመጽእ ኅቤኪ፡ እንዘ ይጼዐን ዲበ እድግት፥ ወዲበ ዕዋላ!” ማለትም፡ “የጽዮን ልጅ፡ 'እነሆ፥ ጻድቅ፥ የዋህ ንጉሥሽ፡ በአህያዬቱና በውርንጫዋ ላይ ተቀምጦ፡ ወደአንቺ ይመጣል! በሷት።” የሚለውም የነቢያት ቃል፡ በእርሱ መፈጸሙን በማሳየት፡ በሠረገላ ሳይኾን፡ በአህያ ውርን ጭላ ላይ ተቀምጦ፡ ወደኢየሩሳሌም የገባው፡ በዚህ ዕለት መኾኑ ይዘከራል።

የ“ሆሣዕና” በዓል፡ በተለይ፡ ለእኛ ለኢትዮጵያ ልጆች፡ የጠለቀና የመጠቀ፡ የረቀቀና የገዘፈ፡ አማናዊ ትርጉምና ሕይወታዊ መልእክት አለው፤ ይኸውም፡ በዚያች ዕለት ሆሣዕናና ከዚያች ቀን ጀምሮ፡ እኛ፡ ለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ያደረግነውንና አኹንም እያደረግን ያለነው ሆሣዕናዊ አቀባበል፡ እግዚአብሔር በሚያየውና በሚወድደው፡ የ“እውነት መንፈስ” ኾኖ፡ እስከዛሬ፡ በዚያው የቀጠለ ሲኾን፡ በአይሁድ ዘንድ የነበረውና አኹንም ያለው አቀባበል ግን፡ በ“ሐሰት መንፈስ” ኾኖ፡ እስከዛሬም፡ በዚያው የቀጠለ መኾኑ፡ ይኸው በግልጽ እየታየ በመረጋገጥ ላይ ይገኛል።

አዎን! አይሁድ፡ በካህናትና በሕዝብ አለቆቻቸው ምክር፡ በዚያች የ“ሆሣዕና” ቀንና ከእርሷ በኋላ፡ እስከትንሣኤው ሌሊት ባለው፡ መላው ሳምንትና እስከዛሬ በእርሱ ላይ፡ ያለማቋረጥ የቀጠሉት፡ የጥላቻና የጭካኔ ግብራቸው፡ እያጋለጣቸው እንደሚገኝ፡ ይኸው በገሃድ ይታያል። የኢትዮጵያ ልጆች ግን፡ ያ፡ ስለእርሱ፡ በነቢያቱ የተነገረውና በብሉያቱ የተጻፈው ቃል ኹሉ፡ በዚያች ዕለትም ኾነ፡ ከዚያ በፊት፡ ከዚያም በኋላ፡ እስከዛሬና ወደፊትም፡ ለዘለዓለምም፡ ለእርሱ፡ ለኢየሱስ ክርስቶስ ደርሶ፡ በእርሱ የተፈጸመ መኾኑን አምነው፡ ይኸው፡ በእርሱ ንጉሥነትና በቅድስት እናቱ ድንግል ማርያም ንግሥትነት በምትመራው፡ በኢትዮጵያ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት ሥር እየተዳደሩ ይኖራሉ።

ይህም፡ እኒሁ የኢትዮጵያ ልጆች፡ በየዓመቱ፡ በዕለት ሆሣዕና፡ ስለበዓሉ ከሚያካኹዱት፡ ከሃይማኖታዊውና ከምግባራዊው፡ ከጸሎቱና ከማኅሌቱ፡ ከቤተሰባዊውና ከማኅበራዊው ሥርዓት ጋር፡ “ኢትዮጵያ ታበጽሕ እደዊሃ ኅበ እግዚአብሔር” እና “ሞዓ አንበሳ ዘእምነገደ ይሁዳ” የሚሉትን፡ የቅዱሳት መጻሕፍትን ቃላት፡ ብሔራዊና መንግሥታዊ ማኅተማቸው አድርገው፡ በሀገራዊውና በሕዝባዊው ሰንደቅ ዓላማቸውም ላይ አሥፍረው፡ እነሆ፡ በሕያውነት፡ ለዝንተ ዓለም፡ በይፋ ሲጠቀሙባቸው በመኖራቸው፡ ተረጋግጦ ታውቋል።

የሆሣዕናው በዓል፡ በኢትዮጵያ ልጆች ዘንድ የሚከበረው፡ በአይሁድ ዘንድ ተደርጎ በነበረው፡ በ“ሐሰት መንፈስ” እና “የሐሰት አባት በኾነው፡ በዲያብሎስ አምልኮ” ሳይኾን፡ እንዲህ፡ እግዚአብሔር በሚያየውና በሚወድደው፡ በ“እውነት መንፈስ” እና “ራሱ እውነት በኾነው፡ በወልደ አብ ወልደ ማርያም ኢየሱስ ክርስቶስ አምልኮ” ነው።

“ማኅትወ ሰንበት ዘሆሣዕና” ወይም፡ “ሠርክ ሰንበት ዘሆሣዕና እሑድ” በምትባለው፡ በሆሣዕና በዓል ዋዜማ፡ ማለትም፡ በዕለት ቀዳሚት ሰንበት፡ ካህናቱ፡ በሠርክ ሰዓት ላይ (ወደምሽቱ ግድም)፡ በሚቆሙት ማኅሌት፡ የበዓሉን ሥርዓተ ጸሎት፡ ይጀምራሉ። ያም ሥርዓተ ጸሎት፡ ኢትዮጵያዊው ካህን ማኅሌታይ፡ ቅዱስ ያሬድ፡ “በእምርት ዕለት በዓልን፤ ንፍኑ ቀርነ፤ በጽዮን፤ ወስብኩ፡ በደብረ መቅደስየ። እስመ ይቤ፡ 'ዛቲ ዕለት፡ በዓለ እግዚአብሔር፤' ሆሣዕና በአርያም! ቡሩክ አንተ፡ ንጉሠ እስራኤል!” ማለትም፡ “ተአምር በታየባት በበዓላችን ቀን፡ በጽዮን፡ ቀንደ መለከቱን ንፉ! በመቅደሴ ተራራም ላይ ስበኩ! 'ይህች ዕለት፡ የእግዚአብሔር በዓል ናት፤' ይላል። ሆሣዕና በአርያም! የእሥራኤል ንጉሥ አንተ፡ ቡሩክ ነህ!” ሲል፡ በደረሰው የዝማሬ ቃልና በቃኘው ጥዑም ዜማ እየታጀበ ይቀጥላል።

ቅዱስ ያሬድ፡ በመንፈስ ቅዱስ ተመልቶ፡ ይህን የምስጋና በረከት የደረሰው፡ “እግዚአብሔርሰ፡ ንጉሥ ውእቱ እምቅድመ ዓለም!”፤ “ወወሀብኩሙ ሲሳዩሙ፡ ለሕዝብ ኢትዮጵያ!”፤ “ይገንዩ ቅድሚሁ ኢትዮጵያ!” ማለትም፡ “በንጉሥነቱ አምነው፡ በአምልኮ ለሚሰግዱለትና በእውነት ለሚገዙለት፤ እርሱም፡ ምግባቸውን አትረፍርፎ ለሚሰጣቸው፡ ለኢትዮጵያና ለሕዝቧም፡ እግዚአብሔር፡ ዓለም ከመፈጠሩ በፊት አንሥቶ፡ ምን ጊዜም ንጉሣቸው ነው!” የሚለውን፡ የነቢዩን፡ የቅዱስ ዳዊት መዝሙር መሠረት አድርጎ፡ “ዛሬም፡ እውነተኛቹ እሥራኤል ለኾንነው፡ ለእኛ፡ ለኢትዮጵያ ልጆች ንጉሣችን መኾንን፡ በገሃድና በይፋ ታሳውቅ ዘንድ፡ እንደነቢያቱ ቃል፡ እንዲህ ተገልጸህ መጣህ!” ለማለት መኾኑን እንድታስተውሉት ያስፈልጋል።

የሆሣዕና እሑድንም ሌሊት፡ “ወእንዘ ሰሙን፡ በዓለ ፋሲካ፡ ቀርቡ አርዳኢሁ፡ ለአምላክ ጽድቅ፡ ኅብ ደብረ ዘይት፡ ሙራደ ዐቀብ፡ ሀገረ እግዚአብሔር። ወተቀበልዎ፡ ሕዝብ ብዙኃን፤ አዕሩግ ወሕፃናት፤ ነሢአም፡ አዕጹቀ በቀልት፤ እንዘ ይብሉ፡ “ሆሣዕና በአርያም!” ተጽዒኖ ዲበ ዕዋል፤ ቦአ ሀገረ ኢየሩሳሌም፤ በትፍሥሕት፤ ወበሐሜት፤ ይሁብሙ፡ ኃይለ፤ ወሥልጣነ።” ማለትም፡ “የእውነት አምላክ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ የፋሲካ በዓል በሚከበርባት ሳምንት ዋዜማ፡ የእግዚአብሔር አገር ወደኾነችው፡ 'ደብረ ዘይት' ወደምትባለው፡ የወይራ ዛፍ ተራራ ቀልቀላት ላይ በደረሰ ጊዜ፡ ደቀ መዛሙርቱ፡ ወደእርሱ ቀረቡ፤ ብዙ ሕዝብ፤ ታላላቆችና ሕፃናትም ተቀበሉት፤ እነርሱም፡ የዘንባባ ዝንጣሬ ይዘውና 'ሆሣዕና በአርያም!' እያሉ፡ አጅበውት፡ ኃይልንና ሥልጣንን የሚሰጣቸው እርሱ፡ በአህያ ውርንጫ ላይ ተቀምጦ፡ በታላቅ ደስታ፡ ወደኢየሩሳሌም ከተማ ገባ።” በሚለው ያሬዳዊ መዝሙር ቀጥለው፡ ማኅሌቱ፡ በፍጹም ተመስጦና አንቃዕድዎ (ፈጣሪን በማሰብ) ደምቆ ያድራል።

በነገህ፡ የቀርባን ሥርዓተ ቅዳሴ ከመጀመሩ በፊት፡ ማኅሌታውያኑ መዘምራን፡ “ሆሣዕና በአርያም!” እየተባለ፡ በዕለተ ሆሣዕና፡ ወደኢየሩሳሌም የገባው፡ አማናዊው ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ይህ ነው!” በማለት፡ መሥዋዕቱን፡ ከቤተ ልሔም ይዘው የሚመጡትን፡ ቀዳስያኑን ካህናት አጅበው፡ ኹሉም፡ በአንድነት፡ በቤተ ክርስቲያኑ የምዕራብ ደጃፍ አንጻር ይቆማሉ።

በመሪዬታው መሪነት፡ ማኅሌታውያኑ፡ “ሃሌ ሉያ! ሃሌ ሉያ! ባኡ ውስተ ሀገር! ወበዊአክሙ፡ ትረክቡ ዕዋለ አድግ እሡረ፤ ፍትሕዎ፤ ወአምጽእዎ ሊተ።” ደግሞም፡ “ሃሌ ሉያ! አልጺቆ ኢየሱስ ኢየሩሳሌም፡ ርእያ ለሀገር፤ ወይቤላ፡ 'ሶበ ተአምሪ ጽዮን! ነዋ ንጉሥኪ! በጽሓ ብርሃንኪ! ዮም ሰላምኪ! ተፈሥሒ በሕዝብኪ! ይትጎፈሩ ጸላእትኪ! ዮም ሰላምኪ! ሰላምኪ ዮም፤ ሰላምኪ!” ማለትም፡ “ለህልውናህ፡ ጥንት፤ ፍጻሜ ለሌለህ፡ ለአንተ፡ ምስጋና ይገባሃል! ወደከተማ ግቡ! ስትገቡም፡ የታሠረ የአህያ ውርንጫ ታገኛላችሁ፤ ፈትታችሁም፡ አምጡልኝ፤”

“ጌታችን ኢየሱስ፡ ኢየሩሳሌም ሊደርስ ሲቃረብ፡ ከተማዬቱን አይቶ፡ 'ጽዮን ሆይ! አውቀሽ ብትቀበዬው፡ ንጉሥሽ፡ ይኸውልሽ! ብርሃንሽ፡ መጣልሽ! ሰላምሽ፡ ዛሬ ነው! በሕዝብሽ ደስ ይበልሽ! ጠላቶችሽ ይፈሩ! ሰላምሽ፡ ዛሬ ነው! አዎን! ዛሬ፡ የሰላምሽ ቀን ነው!” የሚለውን መዝሙር፡ እየተቀባበሉ ያዘማሉ።

ከዚህ በኋላ፡ የቤተ ክርስቲያን የምዕራብ ደጃፍ እንደተዘጋ፡ ከውጭ፡ ፍሬ ሰሞንኛው ዲያቆን፡ በመሰበ ወርቅ ያኖረውን፡ የመሥዋዕቱን ኅብስተ አኩቴት፡ በራሱ ላይ እንደተሸከመ፡ ሠራዊው ዲያቆንም፡ የቁርባኑን የወይን ጽዋ እንደያዘ፡ በመካከል ቆሞ፡ “አርገዉ ጥጋተ መኳንንት! አርገዉ ጥጋተ መኳንንት! አርገዉ ጥጋተ መኳንንት!”

ማለትም፡ “እናንት መኳንንት! ደጃፎችን ክፈቱ!” የሚለውን ቃል፡ ከመዝሙራቱ ጠቅሶ፡ በዕዝል ዜማ፡ ለ፪ ጊዜያት ያሰማል።

ዋናው ቀዳሽ ካህንም፡ ከመቅደሱ ውስጥ ኾኖ፡ “መኑ ውእቱ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሐት! መኑ ውእቱ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሐት! መኑ ውእቱ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሐት!”

ማለትም፡ “ክብር ምስጋና የሚገባው፡ ይህ ንጉሥ፡ ማነው?” እያለ በመጠየቅ፡ ከዚያው፡ ከመዝሙራቱ የሚጠቀሰውን ቃል፡ በዕዝል ዜማ፡ ለ፪ ጊዜያት እያሰማ ይመልስለታል።

በ፫ኛው ጊዜ፡ ዲያቆኑ፡ በዚያው የዜማ ስልት፡ “እግዚአብሔር፡ አምላክ ኃያላን፡ ውእቱ፡ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሐት!”

ማለትም፡ “ክብር ምስጋና የሚገባው፡ ይህ ንጉሥ፡ የኃያላን አምላክ፡ እግዚአብሔር ነው!” የሚለውን ቃል፡ ለ፫ ጊዜያት በማሰማት፡ ምላሹን ይሰጠዋል።

በመጨረሻ፡ ካህኑ፡ በልዩ የወረብ ዜማ፡ “ይባእ ንጉሠ ስብሐት! ይባእ አምላክ ምሕረት!” ማለትም፡ “የምስጋናው ንጉሥ፡ ይግባ! የምሕረቱ አምላክ፡ ይግባ!” እያለ፡ የቤተ ክርስቲያኑን ደጃፍ ይከፍተዋል። በዚህ ጊዜ፡ ቀዳሹም፡ መዘምራትም፡ ካህናቱም፡ ሕዝቡም ኹሉ፡ የኢየሱስ ክርስቶስና የድንግል ማርያም ምሳሌ የኾነውን መሥዋዕቱንና ቀኑርባኑን እንዳጀቡ፡ በኅብረት፡ ይህንኑ ዝማሬ፡ እያሰሙ፡ ወደቤተ ክርስቲያን ውስጥ ይዘልቃሉ፤ ከመቅደሱ በር ሲደርሱም፡ ቀዳሹያኑ፡ ወደቅድስተ ቅድሳቱ ይገባሉ፤ መዘምራትም፡ ወደቅኔ ማኅሌታቸው ይመለሳሉ።

የሥርዓተ ቅዳሴው ጸሎት አልቆ፡ ወደፍሬ ቅዳሴው ከመግባታቸው በፊት፡ ለበዓሉ ከተመደቡት፡ ከአዲስ ኪዳን መልእክታት ምንባቦች በኋላና ከምሥራቹ (ከወንጌሉ) የአዋጅ ቃል ንባብ አስቀድሞ፡ ከብሉዩ ኪዳን መዝሙራት መካከል ተጠቅሶ የሚዘመረውን ምስባክ፡ “ቡሩክ ዘይመጽእ፡ በስመ እግዚአብሔር፤ ባረክናክሙ፡ እምቤተ እግዚአብሔር፤ እግዚአብሔር እግዚእ፡ አስተርአየ ለነ።”

ማለትም፡ “በእግዚአብሔር ስም የሚመጣ፡ ቡሩክ ነው፤ በእግዚአብሔር ቤት ኾነን፡ መረቅናችሁ፤ ጌታ እግዚአብሔር፡ ለእኛ ተገለጠ።” የሚለው ነው።

(መዝ. ጳ፫፡ ፯-፲፤ ፳፯፡ ፴፩፤ ፸፩፡ ፱፤ ፸፫፡ ፲፬፤ ፻፲፯፡ ፳፯-፳፯፡ ማቴ. ፳፩፡ ፩-፲፯፡ ማር. ፲፩፡ ፩-፲፩፡ ሉቃ. ፲፱፡ ፳፰-፴፰፡ ዮሐ. ፲፪፡ ፲፪-፲፯፡)

ምንባብ፡-

ዕብ. ምዕ. ፯፥ ቁ. ፩-፫፤
፩ኛ. ጴጥ. ምዕ. ፪፥ ቁ. ፩-፲፤
ሓዋ. ምዕ. ፳፰፥ ቁ. ፳፫-፴፩።

ምስባክ፡-

መዝ. ፻፲፯፥ ቁ. ፳፯-፳፯፤

ቡሩክ ዘይመጽእ፡ በስመ እግዚአብሔር፤
ባረክናክሙ፡ እምቤተ እግዚአብሔር፤
እግዚአብሔር እግዚእ፡ አስተርአየ ለነ።

በእግዚአብሔር ስም የሚመጣ፡ ቡሩክ ነው፤
ከእግዚአብሔር ቤት መረቅናችሁ፤
ጌታ እግዚአብሔር፡ ለእኛ ተገለጠ።

ወንጌል፡-

ማቴ. ምዕ. ፳፩፥ ቁ. ፩-፲፯።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።